

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากพนักงานชายบริการในสถานประกอบการจำนวน 6 แห่งซึ่งเป็นบาร์เกย์ โดยได้ประเมินกระบวนการและผลผลิตของการสอนหลักสูตรทักษะชีวิตที่นำไปสอนพนักงานชายบริการ ด้านกระบวนการได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มพนักงานชายบริการ เจ้าของสถานประกอบการ และจากผู้จัดทำหลักสูตรและผู้สอนหลักสูตร ส่วนด้านผลผลิตได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พนักงานชายบริการ การศึกษาในครั้งนี้ได้อิงรูปแบบการประเมินแบบ CIPP MODEL มาใช้ในการประเมิน ซึ่งในการประเมินในรูปแบบของ CIPP MODEL มีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context) ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ โดยจะประเมินวิธีการสอน เวลา ผู้สอนและเนื้อหา
4. การประเมินผลผลิต (Product) เป็นการประเมินความสำเร็จของหลักสูตรหรือโครงการซึ่งจะบอกได้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยจะประเมินผลที่ออกมาคือความรู้และการปฏิบัติ

ในการศึกษาสถานะแวดล้อม (Context) และปัจจัยเบื้องต้น (Input) ผู้ศึกษาได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดทำหลักสูตรและผู้สอนหลักสูตร เนื่องจากผู้จัดทำหลักสูตรได้จัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปอบรมกับพนักงานชายบริการไปก่อนหน้านี้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงไม่รวมอยู่ในการประเมินนี้ แต่เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอข้อมูล ด้านสถานะแวดล้อมและด้านปัจจัยเบื้องต้น มาประกอบการศึกษา ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

ด้านสถานะแวดล้อม (Context)

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดทำโครงการ ถึงความจำเป็นในการจัดทำโครงการ พบว่าเนื่องจากพนักงานชายบริการเป็นกลุ่มที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในสังคมปัจจุบันและเป็นกลุ่มที่เสี่ยง

ต่อการติดต่อของโรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อต้องการให้พนักงานขายบริการได้เข้าถึงข้อมูลเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง รู้จักประเมินโอกาสเสี่ยงของตนเองต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีความรู้ในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง และได้ทราบถึงเป้าหมายชีวิตของตนเองว่าเป้าหมายชีวิตของตนเองต้องการอะไร และสุดท้ายคือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติตัวด้านป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไปในทางที่ถูกต้อง

หลักสูตรทักษะชีวิตเป็นหลักสูตรที่ทางศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) จัดทำขึ้น เพื่อนำไปอบรมหรือสอนแก่พนักงานขายบริการในสถานประกอบการกลางคืน และสถานี่นวดแผนโบราณ ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งหมด 25 แห่ง ระหว่างเดือน มกราคม ถึง เดือนพฤษภาคม 2549 เนื่องจากว่าในจังหวัดเชียงใหม่มีสถานประกอบการกลางคืนและสถานี่นวดแผนโบราณที่ขายบริการทางเพศร่วมด้วย อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งพนักงานขายบริการเหล่านี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นพนักงานขายบริการที่มีการศึกษาน้อยและเป็นเด็กพื้นที่สูง จึงไม่ได้ตระหนักถึงสุขภาพในการประกอบอาชีพของตนเองตลอดจนการป้องกันโรค โดยเฉพาะการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) ผู้จัดทำหลักสูตรทักษะชีวิต

ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดทำหลักสูตร/ผู้สอน หรือผู้จัดทำโครงการ ก่อนที่จะมีการจัดทำหลักสูตรทักษะชีวิตและเนื้อหาในหลักสูตร ได้มีการประชุมตัวแทนของสถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อกิจกรรมและเนื้อหาของหลักสูตรที่จะนำไปอบรมพนักงานขายบริการ ดังคำพูดที่ว่า “เราจะให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม” ซึ่งหลักสูตรจะต้องเป็นหลักสูตรที่พนักงานขายบริการต้องการและเป็นหลักสูตรที่ผู้จัดเห็นว่ามีความสำคัญกับพนักงานขายบริการ

งบประมาณในโครงการได้รับสนับสนุนจากองค์กรภาคเอกชน และผู้สอนหลักสูตรเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) โดยมีผู้รับผิดชอบหลัก 2 คน และมีผู้ช่วยในการสอนกิจกรรมแต่ละกิจกรรม

การศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ยังมีอีก 2 ประเด็น ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาได้แก่

1. กระบวนการในการสอนหลักสูตรทักษะชีวิต สำหรับพนักงานขายบริการในสถานประกอบการกลางคืน
2. ความรู้ และการปฏิบัติของพนักงานขายบริการในสถานประกอบการกลางคืน หลังจากได้รับการสอนหลักสูตรทักษะชีวิต

กระบวนการในการสอนหลักสูตรทักษะชีวิต สำหรับพนักงานขายบริการในสถานประกอบการกลางคืน (Process)

จากการสัมภาษณ์ ผู้สอนและผู้ทำหลักสูตร พบว่า หลักสูตรทักษะชีวิตและวิธีการที่ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) ได้นำมาสอน มีกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางสรุปกิจกรรมต่างๆในหลักสูตรทักษะชีวิต

หัวข้อ	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	รูปแบบการสอน	ประโยชน์
1. “เรื่องที่ เกิดจากการ มีเช็ทส์(การ ประเมิน โอกาส เสี่ยง)”	เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย ได้เข้าใจและมองเห็น โอกาสเสี่ยงซึ่ง สามารถประเมิน ตนเองจากพฤติกรรม ต่างๆ แล้วสามารถ เชื่อมโยงและนำ ความรู้ที่ได้ไป ประยุกต์กับหลัก QQR ซึ่ง Qที่1 คือ Quantity (ปริมาณ และแหล่งที่อยู่ของ เชื้อ) Qที่2 Quality (คุณภาพของเชื้อ) และ R คือ Route of Transmission (ช่อง ทางการติดเชื้อ) รวม กับโอกาสความ เป็นไปได้	- พฤติกรรมเสี่ยง ต่างๆที่ทำให้เกิด โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์	- สอนโดยใช้ บัตรคำ ซึ่งในแต่ละ บัตรคำจะ ประกอบด้วย รูปภาพต่างๆ แล้วผู้สอนให้ พนักงานขาย บริการบอกว่า เวลาเห็นรูปนี้ แล้วนึกถึงอะไร เช่น รูปการใช้ ลิ้นกับทวารหนัก “การล้างตู้เย็น”	- สามารถสร้าง ความตระหนัก เกี่ยวกับ พฤติกรรมที่ทำว่า มีโอกาสเสี่ยงเป็น โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์มาก น้อยแค่ไหน

ตารางที่ 1 ตารางสรุปกิจกรรมต่างๆในหลักสูตรทักษะชีวิต (ต่อ)

หัวข้อ	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	รูปแบบการสอน	ประโยชน์
2. “คือเรา” (ความรู้เรื่องโรคเอดส์)	เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมาย สามารถเข้าใจการ แพร่ระบาดของ เชื้อ HIV และ ทราบแนวทาง ป้องกันพฤติกรรม เสี่ยง	- ความรู้เรื่อง โรคเอดส์ - การป้องกัน โอกาสเสี่ยง	- รูปภาพ - การอภิปราย กลุ่ม - นำเสนอและ ซักถาม	- กลุ่มเป้าหมาย เข้าใจถึงการ ป้องกันทุกครั้ง เมื่อมี เพศสัมพันธ์
3. “โรคติดต่อ ทางเพศสัมพันธ์”	เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมายได้ ทราบถึง โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์	- ชนิดของ โรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ - สาเหตุ - อาการ - การป้องกัน	- ใช้รูปภาพ - สาดิต - ภาพพลิก	- สามารถแยกได้ ว่าโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์มี อะไรบ้าง - สามารถ ป้องกันตนเอง ทุกครั้งเมื่อมี เพศสัมพันธ์
4. “เป้าหมาย ชีวิต”	เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมายได้ ทราบถึงเป้าหมาย ชีวิตและเห็น ความสำคัญของ การดูแลสุขภาพ	- เป้าหมายชีวิต - การปฏิบัติตัว เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายชีวิต	- แจกกระดาษ แล้วให้ กลุ่มเป้าหมาย เขียนเป้าหมาย ชีวิตของตนเอง -- ปัจจัยที่ส่งผล ทำให้บรรลุ เป้าหมาย -- ปัจจัยที่ส่งผล ทำให้ไม่บรรลุ เป้าหมาย	- มีเป้าหมายชีวิต ของตนเอง - มีการดูแล สุขภาพของ ตนเอง โดยเฉพาะการ ป้องกันเมื่อมี เพศสัมพันธ์

การสอนจะแบ่งเป็นสอนหัวข้อกิจกรรมละ 1 ครั้ง ดังนั้นจึงต้องมีการสอนทั้งสิ้น 4 ครั้ง แต่ละครั้งจะห่างกันประมาณ 1-2 สัปดาห์

จากการสัมภาษณ์ผู้ทำหลักสูตรพบว่าหัวข้อกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมในระหว่างการสอน ผู้สอนจะให้พนักงานขายบริการแสดงความคิดเห็นและซักถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจ โดยจะใช้ภาษาที่เป็นกันเองใช้ศัพท์ทางวิชาการบ้างเป็นบางครั้ง รูปแบบการนั่งจะนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลม หรือนั่งตามอักษย ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมจะมีการแนะนำตัวทั้งผู้เข้าอบรมและผู้สอน โดยผู้สอนให้เหตุผลว่า “เพื่อจะได้รู้จักกันและคุ้นเคยกันมากขึ้นและจะทำให้เด็กกล้าซักถามคำถามที่ตนเองไม่เข้าใจ” สถานที่ที่ใช้ในการสอนจะเป็นสถานที่ที่บาร์ เพราะง่ายต่อการรวมกลุ่มของพนักงานขายบริการ ซึ่งตรงกับ การสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบการ ถึงสถานที่ที่ใช้ในการสอน เจ้าของสถานประกอบการได้บอกไว้ว่า “เด็กบางคนไม่มีรถ จะลำบากในการเดินทางจะทำให้เด็กไม่อยากเข้าอบรม มาที่บาร์จะสะดวกกว่า” เวลาในการสอนจะใช้เวลาก่อนที่พนักงานขายบริการจะทำงานหรือแล้วแต่ว่าทางเจ้าของประกอบการจะสะดวกและนัดพนักงานขายบริการให้ ส่วนเวลาในช่วงของการสอนแต่ละกิจกรรมจะใช้เวลาประมาณ 45 นาทีถึง 1 ชั่วโมง ในการสอนแต่ละกิจกรรมจะมีการแทรกเกมส์เพื่อจะทำให้พนักงานขายบริการไม่เกิดการเบื่อหน่ายในกิจกรรมการสอน

รูปแบบการทำกิจกรรมของหลักสูตรทักษะชีวิต

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ได้ประเมินเมื่อการสอนกิจกรรมครบทั้ง 4 ครั้งแล้ว โดยได้แยกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกประเมิน ด้านกระบวนการ โดยสัมภาษณ์จากผู้สอน/ผู้จัดทำโครงการ เจ้าของสถานประกอบการและพนักงานขายบริการ ส่วนที่สอง ประเมินด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วยความรู้และการปฏิบัติของพนักงานขายบริการที่ผ่านการอบรม

ในมุมมองของพนักงานขายบริการจำนวน 8 คน

ด้านกระบวนการ

ผลการศึกษาระบวนการการจัดกิจกรรมต่างๆในหลักสูตรทักษะชีวิตแยกเป็นประเด็นต่างๆดังนี้

ก. เนื้อหาของกิจกรรม และวิธีการ

กิจกรรม “เรื่องที่เกิดจากการมีเซ็กซ์ (การประเมินโอกาสเสี่ยง)”

เนื้อหาของกิจกรรมเป็นเนื้อหาที่ พนักงานขายบริการได้เห็นว่ากิจกรรม “การประเมินโอกาสเสี่ยง” เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับตัวเองโดยที่เขาสามารถประเมินได้ว่าพฤติกรรมอะไรหรือพฤติกรรมอย่างไรที่ทำให้เขาสามารถติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ โดยจะประเมินตามหลัก QQR พนักงานขายบริการที่สามารถประเมินโอกาสเสี่ยงหรือพฤติกรรมเสี่ยงของตนเองในขณะที่มีเพศสัมพันธ์ได้ ก็จะทำให้สบายใจและหาวิธีป้องกันที่ถูกต้องต่อไป พนักงานขายบริการได้บอกถึงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี เช่น การใช้ปากกับอวัยวะเพศชายโดยไม่ใส่ถุงยางอนามัย ซึ่งพนักงานขายบริการเรียกว่า “ไม้กวด” และพฤติกรรมการใช้ลิ้นเลีย คูดทวารหนักของกลุ่มนอน พนักงานขายบริการเรียกว่า “การล้างตู้เย็น” พฤติกรรมดังกล่าวจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคพยาธิได้

วิธีการที่ใช้ในการอบรมกิจกรรม “การประเมินโอกาสเสี่ยง” เป็นการระดมความคิดเห็นของแต่ละคนภายในกลุ่มว่าพฤติกรรมอะไรบ้างที่อาจทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี โดยผู้สอนจะใช้บัตรคำ ซึ่งเป็นรูปที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ เช่น รูปถุงยางอนามัย รูปปากกับอวัยวะเพศชาย รูปเท้า รูปน้ำอสุจิ แล้วให้พนักงานขายบริการบอกว่าหลังจากที่ดูภาพต่างๆแล้วคิดอย่างไร ผลของการทำกิจกรรม “การประเมินโอกาสเสี่ยง” ทำให้พนักงานขายบริการประเมินพฤติกรรมต่างๆจากรูปภาพได้ว่าพฤติกรรมไหนที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ ซึ่งวิธีการสอนโดยใช้รูปภาพและการอภิปรายถึงรูปภาพ ทำให้พนักงานขายบริการเข้าใจง่าย และพนักงานขายบริการมีความพอใจและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ดังที่พนักงานขายบริการบอกว่า “การประเมินโอกาสเสี่ยงสามารถนำไปประเมินพฤติกรรมในเรื่องเพศของตนเองได้ โดยเฉพาะประเมินความ

เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี” จากคำพูดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพนักงานขายบริการให้ความสำคัญกับโรคเอดส์ซึ่งเป็นโรคที่อาจจะเกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพของตนเอง

กิจกรรม “คือเรา”

ผู้ทำหลักสูตรได้บอกถึงเนื้อหาของกิจกรรมนี้ว่าเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี ซึ่งจะกล่าวถึงเรื่อง การประเมิน โอกาสเสี่ยงของตนเองต่อการติดเชื้อเอชไอวี และทางเลือกในการป้องกัน รวมถึงเจ้าของสถานประกอบการซึ่งได้ให้สัมภาษณ์ว่ากิจกรรม “คือเรา” เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อพนักงานขายบริการเพราะพนักงานขายบริการจะได้มีการป้องกันทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับแขก ซึ่งจะสอดคล้องกับคำพูดของพนักงานขายบริการ ที่บอกว่ากิจกรรม “คือเรา” มีประโยชน์สำหรับตนเองคือ เป็นกิจกรรมที่ทำให้พนักงานขายบริการได้ทราบว่า การมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้งต้องมีการป้องกันตัว ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์กับแขกหรือแฟนของตนเองจะต้องมีการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง พนักงานขายบริการยังบอกอีกว่าอย่ามองคนแต่รูปลักษณะภายนอกเพียงอย่างเดียว คนๆนั้นอาจติดเชื้อเอชไอวีก็ได้ ดังคำพูดที่พนักงานขายบริการพูดว่า “ดารอาจติดเชื้อเอชไอวีก็ได้”

วิธีการสอนเป็นวิธีการสอนที่ใช้รูปภาพประกอบการสอน โดยมีการแบ่งกลุ่มเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อภาพที่ทางกลุ่มได้รับ ซึ่งภาพที่ได้รับจะเป็นภาพของคนในอาชีพต่างๆเช่น มีดารา นักร้อง หอม พยาบาล พ่อบ้าน แม่บ้าน เป็นต้น ผู้สอนจะถามสมาชิกในกลุ่มว่ามีใครบ้างในรูปที่ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งทางกลุ่มไม่สามารถตอบได้ว่าใครติดเชื้อเอชไอวีบ้าง ทางผู้สอนจึงได้สรุปว่า การที่จะมองว่าใครติดเชื้อเอชไอวีบ้างไม่สามารถที่จะทราบได้ จะต้องมีการตรวจเลือดถึงจะทราบได้ ทางผู้สอนบอกว่าการมีเพศสัมพันธ์ก็เช่นเดียวกัน เราไม่สามารถทราบได้เลยว่าใครติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่คิด วิธีที่ดีที่สุดที่จะไม่ให้ติดเชื้อได้คือ การป้องกันโดยใช้ถุงยางทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ จากการสัมภาษณ์พนักงานขายบริการพบว่าการสอนวิธีนี้ทำให้กลุ่มเข้าใจการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีมากขึ้นและเกิดการตระหนักที่จะมีการป้องกัน วิธีการสอนในกิจกรรมนี้จึงเป็นการสอนที่พนักงานขายบริการทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดและผู้สอนก็ชวนให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย

กิจกรรม “โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์”

เนื้อหาเป็นเนื้อหาที่สอนเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่ โรคซิฟิลิส หนองในแท้ หนองในเทียม หูดหงอนไก่ หูดข้าวสุก โลม หิด และโรคเอดส์ พนักงานขายบริการบอกว่า กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่พนักงานขายบริการได้นำไปใช้มากที่สุดกับอาชีพของตนเอง พนักงานขายบริการได้ทราบถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ชนิดต่างๆ ทราบถึง สาเหตุ

อาการ และที่สำคัญคือ พนักงานขายบริการสามารถทราบถึงวิธีป้องกันไม่ให้เป็นโรคติดต่อดังกล่าวได้ แต่โรคที่พนักงานขายบริการกลัวที่สุดคือโรคเอดส์ โดยพนักงานขายบริการให้เหตุผลว่า “เป็นแล้วตายลูกเดียว” เนื้อหาในกิจกรรมนี้เป็นเนื้อหาที่พนักงานขายบริการสามารถเข้าใจโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้มากขึ้น และตระหนักถึงอันตรายของโรคมมากขึ้น เจ้าของสถานประกอบการก็ให้เหตุผลว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์กับพนักงานขายบริการมากเพราะพนักงานขายบริการจะได้ทราบอาการของโรคติดต่อต่างๆและที่สำคัญคือ จะได้มีการป้องกันทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์

วิธีการสอน จะเป็นการสอนโดยใช้รูปภาพของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ชนิดต่างๆ เช่น โรคซิฟิลิส หนองในแท้ หนองในเทียม หูดหงอนไก่ หูดข้าวสุก โลม หิด และโรคเอดส์ โดยใช้การอธิบายถึงลักษณะอาการ สาเหตุและการป้องกัน การสาธิตก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้สอนใช้ในการสอนกิจกรรมนี้และเป็นการสอนที่กลุ่มสามารถจดจำได้ง่าย ซึ่งพนักงานขายบริการบอกว่าวิธีการสอนเป็นวิธีการสอนที่ทำให้เข้าใจได้ดี แต่ถ้าจะให้พนักงานขายบริการมีความกลัวและเกิดการตระหนักที่จะมีการป้องกันมากยิ่งขึ้นควรใช้วิธีการสอนโดยใช้ VDO หรือ VCD ในการสอน เพราะจะทำให้พนักงานขายบริการได้เห็นภาพของโรคติดต่อแต่ละชนิดให้ละเอียดขึ้น

กิจกรรม “เป้าหมายชีวิต”

เนื้อหากิจกรรมเป็นกิจกรรมที่พนักงานขายบริการได้ทราบว่าเป้าหมายชีวิตของตนเองคืออะไรและเราจะไปถึงเป้าหมายชีวิตของเราได้อย่างไร ซึ่งทุกคนจะตอบว่าการที่จะไปถึงเป้าหมายชีวิตของตนเองได้ คือ จะต้องมีการดูแลสุขภาพของตนเอง เนื่องจากตัวเองทำงานที่เสี่ยงต่อการที่จะติดโรคทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์ซึ่งเป็นโรคที่กลัวที่สุดเนื่องจากไม่มียารักษา การป้องกันตนเองจึงเป็นสิ่งแรกเพื่อว่าจะได้เก็บเงินและทำในสิ่งที่ตนเองได้ตั้งเป้าหมายไว้ เช่น การทำธุรกิจส่วนตัว การไปทำธุรกิจที่ต่างประเทศ ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นเป้าหมายชีวิตของพนักงานขายบริการ ในกิจกรรมเป้าหมายชีวิตนี้พนักงานขายบริการมีความพอใจซึ่งจากการบอกกล่าวของพนักงานขายบริการว่า “กิจกรรมนี้ทำให้ผมมีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจนขึ้นผมจะต้องมีการดูแลสุขภาพตนเอง”

วิธีการสอนกิจกรรมนี้เป็นการกระตุ้นให้พนักงานขายบริการได้คิดถึงว่าเขาจะไปถึงเป้าหมายชีวิตเขาได้อย่างไร โดยมีการแบ่งกลุ่มแล้วให้แต่ละคนภายในกลุ่มได้บอกถึงเป้าหมายชีวิตของตนเอง และบอกถึงสิ่งที่จะทำให้เขาไปถึงเป้าหมายชีวิตได้ หลังจากนั้นผู้สอนได้นำเป้าหมายชีวิตของแต่ละคนเขียนลงแผ่นชาร์จ แล้วนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

ข. การติดตามผลการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้สอนหลักสูตรพบว่า ผู้สอนไม่มีแผนในการติดตามหลังจากการสอนครบ 4 ครั้ง แต่จะมีการประชุมทีมงานหลังจากจบการสอนแต่ละกิจกรรม เพื่อค้นหาปัญหาในการสอนแต่ละกิจกรรมและหาแนวทางแก้ไข ซึ่งพนักงานขายบริการได้ให้ข้อเสนอแนะว่าถ้ามีการติดตามควรมีการติดตามทุกกิจกรรมและจะต้องติดตามหลังจากที่จบการสอนทุกกิจกรรมแล้ว โดยความบ่อยของการติดตาม คือ เดือนละหนึ่งครั้ง เนื้อหาที่ติดตาม ควรเป็นการติดตามถึงเรื่องที่เคยสอนมาก่อนแล้วว่ายังมีความเข้าใจอยู่หรือไม่และที่สำคัญคือปฏิบัติได้ถูกต้องหรือไม่ จากคำพูดของพนักงานขายบริการที่ว่า “ควรมีการติดตาม บ่อยๆ ได้ก็ดี ผมกลัวลืม แต่อย่าบ่อยมาก”

ค. เวลาในการอบรมและสถานที่อบรม

เวลาในการอบรม พนักงานขายบริการและเจ้าของสถานประกอบการบอกว่าช่วงเวลาที่ทางศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) เข้ามาสอนจะเป็นเวลาประมาณ 17.00 – 20.00 น. หรือแล้วแต่ทางเจ้าของสถานประกอบการจะนัดหมาย ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากในช่วงนี้เป็นเวลาที่ยังไม่เริ่มทำงานจากคำพูดของพนักงานขายบริการที่ว่า “จะได้มีเวลาเหลือทำธุระส่วนตัว” และพนักงานขายบริการทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ และในการสอนแต่ละกิจกรรมจะใช้เวลาประมาณ 45 นาทีถึง 1 ชั่วโมงทางพนักงานขายบริการเห็นว่าเป็นเวลาที่เหมาะสม จากคำพูดที่ว่า “ถ้านานกว่านี้จะทำให้เกิดการเบื่อหน่ายและไม่มีสมาธิร่วมกิจกรรม” สำหรับสถานที่ที่ใช้ในการอบรมเป็นสถานที่ที่บาร์ พนักงานขายบริการให้เหตุผลว่าพนักงานขายบริการสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้และพนักงานขายบริการบางส่วนไม่มีรถที่จะเดินทางไปอบรมที่ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus)

ง. ผู้สอนและภาษาที่ใช้

จากการสัมภาษณ์พนักงานขายบริการและผู้สอนพบว่า จำนวนของผู้สอนประมาณ 2-4 คน เป็นจำนวนที่เพียงพอต่อการสอนแต่ละครั้ง โดยพนักงานขายบริการให้เหตุผลว่า มีคนสอน 1 คน คนที่เหลือจะได้ช่วยคุณพนักงานขายบริการที่เข้าร่วมกิจกรรมและคอยซักถามพนักงานขายบริการที่ไม่เข้าใจและคอยกระตุ้นพนักงานขายบริการที่จะทำให้เพื่อนเสียสมาธิในการฟังและร่วมกิจกรรม พนักงานขายบริการยังบอกอีกว่าตัวผู้สอนเองมีการใช้มุขตลกเพื่อจะทำให้เด็กไม่เกิดการเบื่อหน่าย ภาษาที่ใช้ในการสอนเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่เป็นศัพท์ทางวิชาการมาก เนื่องจากพนักงานขายบริการส่วนใหญ่มีการศึกษาแค่ประถมศึกษาและเป็นคนพื้นที่สูง จึงยากต่อการเข้าใจศัพท์บางคำ ยกตัวอย่างศัพท์ที่ใช้ในกลุ่มของพนักงานขายบริการ เช่น การใช้ลิ้นกับทวารหนักควร

บอกว่า “การสร้างผู้เย็น” ซึ่งจะเป็นคำที่พนักงานขายบริการเข้าใจและนึกภาพออก การมีเพศสัมพันธ์ควรบอกว่า “เย็ด” การใช้ปากกับอวัยวะเพศชายก็บอกว่า “โม่ก” เนื่องจากว่าคำต่างๆเหล่านี้เป็นคำที่พนักงานขายบริการใช้กันในกลุ่มของเขาเองจึงเป็นที่รู้จักกันเมื่อพูดถึงคำเหล่านี้

จ. สื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการสอน

จากการสัมภาษณ์พนักงานขายบริการ พนักงานขายบริการได้บอกไว้ว่าสื่อที่ใช้ในการสอนในกิจกรรมต่างๆคืออยู่แล้ว เช่น ใช้บัตรคำในกิจกรรมการประเมินโอกาสเสี่ยง จะทำให้พนักงานขายบริการได้เล่นเกมส์ไปด้วย พนักงานขายบริการได้ให้คำแนะนำว่าบางกิจกรรมควรนำสื่อที่ทันสมัยมาใช้ เช่น กิจกรรมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ควรใช้ VCD หรือ VDO จากคำพูดของพนักงานขายบริการที่ว่า “จะทำให้เห็นรูปภาพที่เคลื่อนไหวและเห็นอาการต่างๆของโรคชัดเจนขึ้น” พนักงานขายบริการยังบอกอีกว่า บางกิจกรรมควรมีการสาธิตให้ดูแล้วให้พนักงานขายบริการได้ทดลองทำ เช่น การใส่ถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง ว่าก่อนใส่ต้องทำอะไร และหลังเสร็จภารกิจแล้วต้องทำอะไร ในการสอนแต่ละกิจกรรมพนักงานขายบริการได้เสนอว่าควรนำอุปกรณ์ในการเล่นเกมส์มาช่วยในการสอนด้วย การเล่นเกมส์ควรเล่นก่อนเริ่มกิจกรรมหรือเล่นในระหว่างกิจกรรมก็ได้แต่เกมส์จะต้องให้สอดคล้องกับกิจกรรม และควรใช้เพลงที่ทันสมัยในการประกอบการเล่นเกมส์

ด้านผลผลิต

จากการสัมภาษณ์พนักงานขายบริการ ภายหลังจากที่ได้รับการอบรมหลักสูตรทักษะชีวิตครบทั้ง 4 กิจกรรม พบว่า

ด้านความรู้ โดยแยกเป็นประเด็นต่างๆดังนี้

ก. ชนิดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่พนักงานขายบริการส่วนใหญ่รู้จักและสามารถทราบถึงอาการได้ คือ โรคเอดส์และโรคหนองใน ส่วนโรคซิฟิลิส โรคหนองไก่ โรคติดต่ออื่นๆ พนักงานขายบริการบางส่วนเท่านั้นที่ทราบ การที่พนักงานขายบริการ ทราบเฉพาะโรคเอดส์และโรคหนองใน พนักงานขายบริการได้ให้ เหตุผลว่า อาชีพที่เขาปฏิบัติเป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์และโรคหนองในมากกว่าโรคอื่นๆ โดยเฉพาะโรคเอดส์เป็นโรคที่กลัวมากที่สุด จากคำพูดของพนักงานขายบริการที่ว่า “เพราะเป็นเอดส์แล้วตายลูกเดียว” ซึ่งหมายความว่าเอดส์

แล้วไม่สามารถรักษาให้หายได้ และปัจจุบันยังไม่มียารักษาให้หาย พนักงานชายบริการได้บอกถึงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คือ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันคือไม่ใช้ถุงยางอนามัย การใช้ปากกับอวัยวะเพศโดยไม่ใส่ถุงยางอนามัย ซึ่งพนักงานชายบริการเรียกว่า “ไม้ก๊สค”

ข. การติดต่อของโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์

พนักงานชายบริการสามารถบอกได้ว่าการติดต่อของโรคเอดส์มีอยู่ 3 ทาง คือ ทางเพศสัมพันธ์ ทางเลือดและจากแม่สู่ลูก การติดต่อที่พนักงานชายบริการบอกว่าเขามีโอกาสเสี่ยงมากที่สุดคือ ทางเพศสัมพันธ์ เนื่องจากว่าด้วยอาชีพของเขาเองที่จะทำให้มีโอกาสเสี่ยงมาก การไม่ป้องกันตัวเอง เวลาที่มีเพศสัมพันธ์กับแขก จากคำพูดของพนักงานชายบริการที่ว่า “การติดเชื้อเอดส์ไม่ได้ติดกันง่ายๆถ้ามีการป้องกัน” พนักงานชายบริการทราบว่าเวลาที่มีเพศสัมพันธ์จะต้องใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้ง และเวลาที่จะทำ Oral Sex (การใช้ปากกับอวัยวะเพศชาย) ก็ต้องใส่ถุงยางอนามัยด้วย หากปากมีแผลควรหลีกเลี่ยงการทำ “ไม้ก๊สค”

การที่จะทราบได้ว่าติดเชื้อเอดส์หรือไม่พนักงานชายบริการสามารถบอกได้ว่าจะทราบได้โดยวิธีตรวจเลือดและในการตรวจเลือดจะต้องตรวจทุก 3 เดือน

ค. อาการและการป้องกัน

พนักงานชายบริการสามารถแยกแยะได้ว่าระหว่างผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์แตกต่างกันอย่างไร โดยผู้ติดเชื้อจะไม่มีอาการ และไม่สามารถบอกได้ว่าใครติดเชื้อเอดส์หรือไม่ จากคำพูดของพนักงานชายบริการคนหนึ่งว่า “ตารางบางคนอาจติดเชื้อเอดส์ก็ได้” พนักงานชายบริการยังบอกอีกว่าการที่จะมองคนเฉพาะภายนอกไม่สามารถตัดสินได้ว่าเขาติดเชื้อหรือไม่ติดเชื้อเอดส์ การที่ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าใครติดเชื้อเอดส์บ้างนี้เอง ทำให้พนักงานชายบริการตระหนักถึงการป้องกันมากขึ้นเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับแขก ดังคำพูดที่ว่า “กันไว้ดีกว่าแก้ แยกแล้วจะแก้ไม่ทัน” ซึ่งพนักงานชายบริการได้ให้หมายความว่าการมีการป้องกันไว้ก่อน ก่อนที่จะติดเชื้อเอดส์ ส่วนผู้ป่วยเอดส์พนักงานชายบริการสามารถบอกถึงอาการของผู้ป่วยเอดส์ได้ โดยบอกว่า “มีตุ่มตามตัว ผอม ผิวดำคล้ำ ผมร่วงบาง ต่อมมน้ำเหลืองบวม”

ด้านการปฏิบัติ

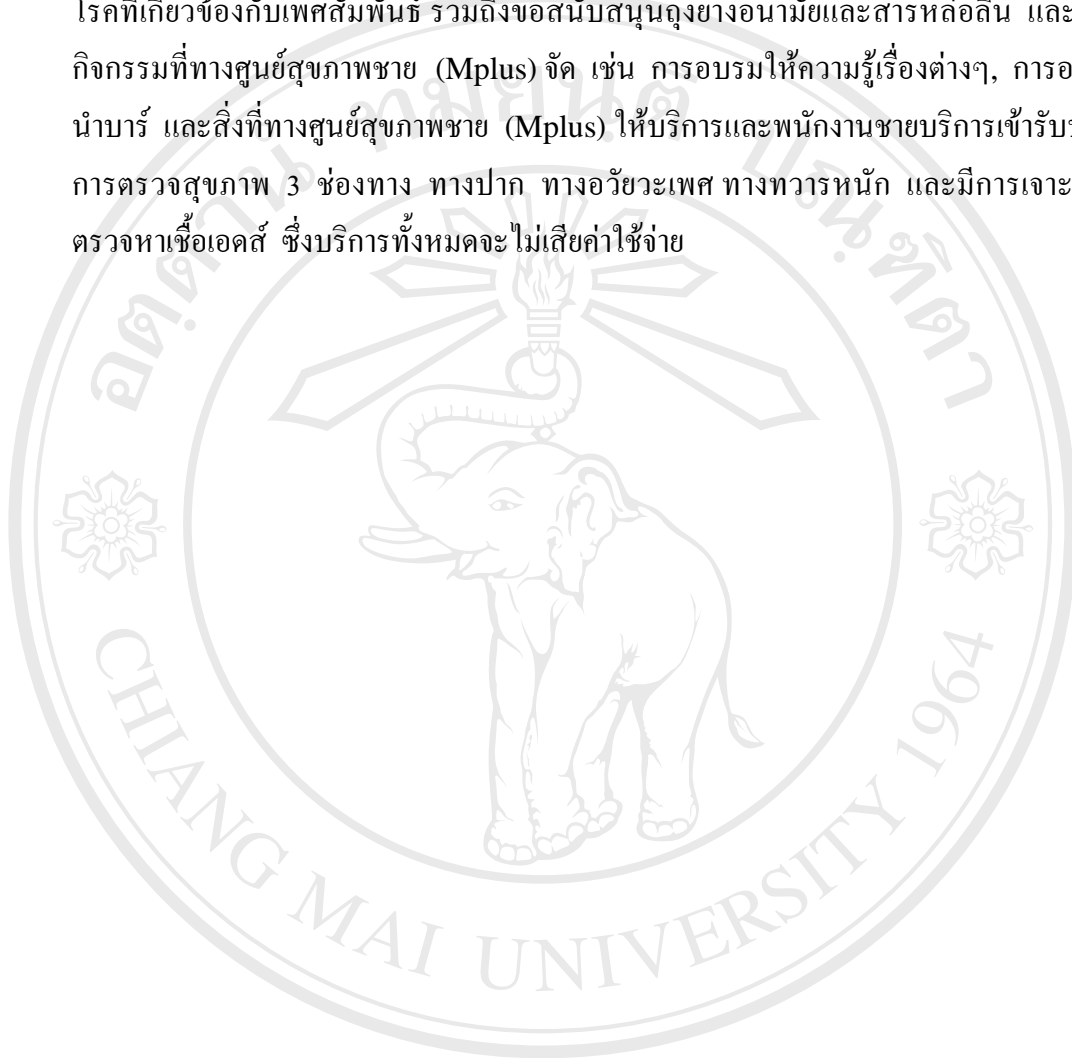
จากการสัมภาษณ์พนักงานชายบริการพบว่า กิจกรรมที่พนักงานชายบริการนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวันของตนเองคือ กิจกรรมเกี่ยวกับ “โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์” กิจกรรม “การประเมินโอกาสเสี่ยง” กิจกรรม “เป้าหมายชีวิต” และ กิจกรรม “คือเรา” โดยพนักงานชาย

บริการให้เหตุผลที่นำกิจกรรมเกี่ยวกับ “เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์” มาใช้กับชีวิตประจำวัน เพราะว่าด้วยอาชีพของพนักงานขายบริการเองที่จะต้องรู้จักการติดต่อของโรค ทราบอาการของโรค และการป้องกัน จากคำพูดของพนักงานขายบริการว่า “รู้วิธีป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์” โดยจะมีการใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ส่วนกิจกรรม “การประเมินโอกาสเสี่ยง” จะนำมาใช้ในการประเมินพฤติกรรมของตนเองว่าพฤติกรรมไหนที่ทำให้มีโอกาสรุนแรงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์บ้าง และพฤติกรรมไหนที่ไม่เสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์บ้าง กิจกรรม “เป้าหมายชีวิต” พนักงานขายบริการบอกว่าจะทำให้ทราบเป้าหมายชีวิตของตนเอง และสิ่งที่ปฏิบัติในกิจกรรมนี้คือการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยเฉพาะการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ส่วนกิจกรรม “คือเรา” สิ่งนำมาใช้คือการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์และการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

กิจกรรมเกี่ยวกับเรื่อง “โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์” เป็นกิจกรรมที่พนักงานขายบริการได้นำมาใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง โดยพนักงานขายบริการบอกว่า ก่อนหน้าที่จะมีการสอนหลักสูตรนี้ก็ได้มีการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์อยู่แล้วแต่ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าไร แต่หลังจากที่ได้เข้าอบรมแล้ว ทำให้ตนเองมีความตระหนักในการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น โดยเฉพาะเวลาที่มีเพศสัมพันธ์กับแขกและแฟนของตนเองโดยพนักงานขายบริการให้เหตุผลของการต้องใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์กับแฟนว่าพนักงานขายบริการไม่สามารถทราบได้ว่านอกจากพนักงานขายบริการแล้วแฟนพนักงานขายบริการยังมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นอีกหรือไม่ ในการมีเพศสัมพันธ์แต่ละครั้งจะมีการใช้สารหล่อลื่นร่วมด้วย ซึ่งบางครั้งก็ใช้บางครั้งก็ไม่ใช่ พนักงานขายบริการให้เหตุผลที่ไม่ใช่เพราะเวลาไปกับแขกไม่สามารถหาได้จึงใช้แต่ถุงยางอนามัย และเหตุผลที่ต้องใช้สารหล่อลื่นร่วมกับการใช้ถุงยางอนามัยเพราะถ้าไม่ใช้จะเจ็บอวัยวะเพศหรือเจ็บทวารหนัก เพราะเป็นการร่วมทางทวารหนัก พนักงานขายบริการพูดว่า “แขกส่วนใหญ่เป็นผู้ชายจึงมีการเย็บทางทวารหนัก” มีแขกเคยเสนอเงินมากพอสมควรแล้วไม่ทำให้ใส่ถุงยางอนามัยตอนมีเพศสัมพันธ์กับแขก แต่พนักงานขายบริการไม่ยอมและให้เหตุผลกับแขกว่าแขกแน่ใจได้อย่างไรว่าพนักงานขายบริการไม่ติดเชื้อเอชไอวีหรือติดโรคที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พนักงานขายบริการบอกว่า การที่ไม่รับเงินเพราะเงินไม่คุ้มค่ากับชีวิตทั้งชีวิตของตนเอง ดังคำพูดที่ว่า “ชีวิตผมยังมีค่า ผมไม่เอาชีวิตไปแลกกับเอชไอวี”

จากการสัมภาษณ์พนักงานขายบริการเมื่อเกิดการเจ็บป่วยเล็กน้อยพนักงานขายบริการส่วนใหญ่จะซื้อยาตามร้านขายยาที่มีเภสัชกรประจำโดยพนักงานขายบริการให้เหตุผลว่า “มันหาง่าย ซื้อสะดวก และรวดเร็ว”

การใช้บริการที่ศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) ส่วนมากพนักงานชายบริการจะขอรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ในศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) เรื่องที่ปรึกษามักจะเกี่ยวกับเรื่องโรคที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์ รวมถึงขอสนับสนุนถุงยางอนามัยและสารหล่อลื่น และ เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) จัด เช่น การอบรมให้ความรู้เรื่องต่างๆ, การอบรมแกนนำบาร์ และสิ่งทีทางศูนย์สุขภาพชาย (Mplus) ให้บริการและพนักงานชายบริการเข้ารับบริการคือการตรวจสุขภาพ 3 ช่องทาง ทางปาก ทางอวัยวะเพศ ทางทวารหนัก และมีการเจาะเลือดเพื่อตรวจหาเชื้อเอดส์ ซึ่งบริการทั้งหมดจะไม่เสียค่าใช้จ่าย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved